

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. What was the name of Rabban Gamleil's sister and who was her husband?
2. Why did Rabbi Yehoshua finally concede to Rabban Gamliel's controversial ruling regarding the New Moon?
3. Why was Rabban Gamliel temporarily removed from his position?
4. What was Rabbi Yehoshua's profession?
5. Describe the circumstances of Rabban Gamliel's death?

This and much more will be addressed in the seventh lecture of this series: "Rabban Gamliel and the Yeshiva of Yavneh".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series II Lecture #7

RABBAN GAMLIEL AND THE YESHIVA OF YAVNEH

I. The House of Rabban Gamliel

A.

וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ג שמח לדברי ואמר מצאנו חבר לרבי יהודה בן בבא מתוך הדבר נזכר ר"ג שנהרגו הרוגים בתל ארזא והשיא ר"ג נשותיהן על פי עד אחד. יבמות קכב.

When I came and presented these things before Rabban Gamliel, he was glad to hear it and said, "We've found a companion [opinion] to Rabbi Yehudah ben Baba[us]." While we were talking, Rabban Gamliel remembered that people were killed in Tel Arza and that Rabban Gamliel [the Elder] had married off their wives on the testimony of one witness. **Yevomos 122a**

B.

תניא אמר להם רבן גמליאל כך מקובלני מבית אבי אבא. ראש השנה כה.

We learned in a Braiisa: Rabban Gamliel told them, "So have I received a tradition from the house of my father's father." **Rosh Hashana 25a**

C.

אמר ר"ג מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים ואמר לנו אבא מהרו והוציאו את הכלים למבוי עד שלא יוציא ויאמר עליכם. עירובין סא:

Rabban Gamliel related, "Once there was a Sadducee who lived with us on the same private street in Jerusalem. Our father told us, "Hurry and carry out all necessary articles [you need to use on Shabbos] to the private street before he carries out his and thereby imposes restrictions upon you." **Eruvin 61b**

II. Yavneh

ת"ר צדק צדק תרדף הלך אחר חכמים לישיבה אחר ר' אליעזר ללוד אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל אחר רבי יהושע לפקיעין אחר רבן גמליאל ליבנא אחר רבי עקיבא לבני ברק. סנהדרין לב:

Our Rabbis taught: Justice, justice shalt thou follow. This means: Follow the scholars to their academies, e.g., Rabbi Eliezer to Lydda, Rabbi Yochanan ben Zakkai to Beror Hail, Rabbi Yehoshua to Peki'in, Rabban Gamliel to Yavneh, Rabbi Akiva to Bnai Brak. **Sanhedrin 32b**

III. Leader and the Defender of the Jewish People

A.

מעשה ששילח המלכות שני איסטרטיוטות ללמוד תורה מרבן גמליאל ולמדו ממנו מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדות ובסוף אמרו לו כל תורתכם נאה ומשובחת.
ירושלמי בבא קמא ד:ג

There was an incident that the government sent two spies to learn Torah from Rabban Gamliel. They learned from him Scripture, Mishnah, Talmud, Halachos, and Aggada. When they were finished, they said to him, "All of your Torah is beautiful and praiseworthy." **Yerushalmi Bava Kama 4:3**

B.

וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה ברחוק מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו כושיים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלקינו שרוף באש ולא נבכה אמר להן לכך אני מצחק ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. מכות כד.

Long ago, as Rabban Gamliel, Rabbi Eliezer ben Azariah, Rabbi Yehoshua and Rabbi Akiva were walking on the road, they heard the noise of the crowds at Rome from Puteoli, a hundred and twenty miles away. They fell a-weeping, but Rabbi Akiva seemed happy. Said they to him, "Why are you happy?" Said he to them, "Why are you weeping?" Said they, "These heathens who bow down to images and burn incense to idols live in safety and ease, whereas our Temple, the 'Footstool' of our G-d is burnt down by fire, and should we then not weep?" He replied, "Therefore, am I happy. If they that offend Him fare thus, how much better shall fare they that do obey Him!" **Makos 24a**

C.

מעשה ברבן גמליאל ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא שהלכו לרומי.
מדרש שמות רבה ל:ט

There was an incident with Rabban Gamliel, Rabbi Yehoshua, Rabbi Elazar ben Azaria, and Rabbi Akiva when they went to Rome. **Midrash Shemos Rabbah 30:9**

D.

דילמא רבי ליעזר ורבי יהושע ורבן גמליאל סלקון לרומי עלון לחד אתר ואשכחין מיינוקיא עבדין גבשושין ואמריין הכין בני ארעא דישראל עבדין ואמריי ההן תרומה וההן מעשר אמרין מסתברא דאית הכא יהודאין עלון לחד אתר ואקבלון בחד. ירושלמי סנהדרין ז:יג

The following incident occurred: Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, and Rabban Gamliel went up to Rome. They went up to one place and found little children making piles of dirt and saying, "This is what the people of the land of Israel do (make piles), and they say, 'This [pile] should be "Terumah", and this [pile] should be "Maaser".'" [Thereupon] they said, "This must be a Jewish neighborhood." They went in to one place and were graciously accepted. **Yerushalmi Sanhedrin 7:13**

E.

א"ל כופר (קיסר) לר"ג אמריתו כל בי עשרה שכינתא שריא כמה שכינתא איכא קרייה לשמעיה מחא ביה באפתקא א"ל אמאי על שמשא בביתיה דכופר א"ל שמשא אכולי עלמא ניחא ומה שמשא דחד מן אלף אלפי רבוא שמשאי דקמי קודשא בריך הוא ניחא לכולי עלמא שכינתא דקב"ה על אחת כמה וכמה. סנהדרין לט.

The Emperor said to Rabban Gamliel, "You maintain that upon every gathering of ten the Shechinah rests. How many Shechinahs are there then?" Rabban Gamliel called his servant, and tapped him on the neck saying, "Why does the sun enter into Caesar's house?" "The sun shines," he exclaimed, "upon the whole world!" "Then if the sun, which is but one of the countless myriads of the servants of the Holy One, blessed be He, shines on the whole world, how much more the Shechinah of the Holy One, blessed be He, Himself!" **Sanhedrin 39a**

F.

שאל פלוספוס אחד את ר"ג כתוב בתורתכם כי ד' אלקיך אש אוכלה הוא קל קנא מפני מה מתקנא בעובדיה ואין מתקנא בה אמר לו אמשול לך משל למה"ד למלך בשר ודם שהיה לו בן אחד ואותו הבן היה מגדל לו את הכלב והעלה לו שם על שם אביו וכשהוא נשבע אומר בחיי כלב אבא כששמע המלך על מי הוא כועס על הבן הוא כועס או על הכלב הוא כועס הוי אומר על הבן הוא כועס אמר לו כלב אתה קורא אותה והלא יש בה ממש אמר לו ומה ראית אמר לו פעם אחת נפלה דליקה בעירנו ונשרפה כל העיר כולה ואותו בית עבודת כוכבים לא נשרף אמר לו אמשול לך משל למה"ד למלך ב"ו שסרחה עליו מדינה כשהוא עושה מלחמה עם החיים הוא עושה או עם המתים הוא עושה הוי אומר עם החיים הוא עושה א"ל כלב אתה קורא אותה מת אתה קורא אותה א"כ יאבדנה מן העולם אמר לו אילו לדבר שאין העולם צריך לו היו עובדין הרי הוא מבטלה הרי הן עובדין לחמה וללבנה לכוכבים ולמזלות לאפיקים ולגאיות יאבד עולמו מפני שוטים וכך הוא אומר אסוף אסוף כל מעל מפני האדמה נאם ד' אסף אדם ובהמה אסף עוף השמים ודגי הים והמכשלות את הרשעים וגו' וכי מפני שהרשעים נכשלים בהן יאבדם מן העולם והלא לאדם הן עובדין והכרתי את האדם מעל פני האדמה וגו' שאל אגריפס שר צבא את ר"ג כתיב בתורתכם כי ד' אלקיך אש אכלה הוא קל קנא כלום מתקנא אלא חכם בחכם וגבור בגבור ועשיר בעשיר אמר לו אמשול לך משל למה"ד לאדם שנשא אשה על אשתו חשובה ממנה אין מתקנאה בה פחותה ממנה מתקנאה בה. עבודה זרה נד.-נה:

A philosopher asked R. Gamliel, "It is written in your Torah: For the L-rd thy G-d is a devouring fire, a jealous G-d. Why, however, is He so jealous of its worshippers rather than of the idol itself?" He replied, "I will give you a parable: To what is the matter like? To a human king who had a son, and this son reared a dog to which he attached his father's name, so that whenever he took an oath he exclaimed, 'By the life of this dog, my father!' When the king heard of it, with whom was he angry-his son or the dog? Surely he is angry with his son!" [The philosopher] said to him, "You call the idol a dog; but there is some reality in it." [The Rabbi asked], "What is your proof?" He replied, "Once a fire broke out in our city, and the whole town was burnt with the exception of a certain idolatrous shrine!" He said to him, "I will give you a parable: To what is the matter like? To a human king against whom one of his provinces rebelled. If he goes to war against it, does he fight with the living or the dead? Surely he wages war with the living!" [The philosopher] said to him, "You call the idol a dog and you call it a dead thing. In that case, let Him destroy it from the world!" He replied, "If it was something unnecessary to the world that was worshipped, He would abolish it; but people worship the sun and moon, stars, and planets, brooks and valleys. Should He destroy His universe on account of fools! And thus it states: Am I utterly to consume all things from off the face of the ground, saith the L-rd. Am I to consume man and beast; am I to consume the fowls of the heaven, and the fish of the sea, even the stumbling blocks of the wicked?" (Zephania 1:2,3) -i.e. because the wicked stumble over these things is He to destroy them from the world? Do they not worship the human being; so am I to cut off man from the face of the earth!"

The general Agrippa asked Rabban Gamliel, "It is written in your Torah: For the L-rd your G-d is a devouring fire, a jealous G-d. (Deuteronomy 4:24) Is a wise man jealous of any but a wise man, a warrior of any but a warrior, a rich man of any but a rich man?" He replied, "I will give you a parable: To what is the matter like? To a man who marries an additional wife. If the second wife is her superior, the first will not be jealous of her; but if she is her inferior, the first wife will be jealous of her." **Avodah Zarah 54b-55a**

G.

אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי הוה ההוא פילוסופא בשבכותיה דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא בעו לאחוכי ביה אעיילא ליה שרגא דדהבא ואזול לקמיה אמרה ליה בעינא דניפלגי לי בנכסי דבי נשי אמר להו פלוגו א"ל כתיב לך במקום ברא ברתא לא תירות א"ל מן יומא דגליתון מארעכון איתנטלית אורייתא דמשה ואיתיהיבת ספרא אחריתי וכתיב ביה ברא וברתא כחדא ירתון למחר הדר עייל ליה איהו חמרא לובא אמר להו שפילית לסיפיה דספרא וכתב ביה אנא לא למיפחת מן אורייתא דמשה אתיתי [ולא] לאוספי על אורייתא דמשה אתיתי וכתיב ביה במקום ברא ברתא לא תירות אמרה ליה נהור נהוריך כשרגא א"ל רבן גמליאל אתא חמרא ובטש לשרגא. שבת קטז.:

Ima Shalom, Rabbi Eliezer's wife, was Rabban Gamliel's sister. Now, a certain philosopher lived in his vicinity, and he bore a reputation that he did not accept bribes. They wished to expose him, so she brought him a golden lamp, went before him, said to him, "I desire that a share be given me in my father's estate." "Divide," ordered he. Said he (Rabban Gamliel) to him (the philosopher), "It is decreed for us: Where there is a son, a daughter does not inherit." "Since the day that you were exiled from your land the Law of Moses has been superseded and another book given, wherein it is written: A son and a daughter inherit equally.' The next day, he (Rabban Gamleil) brought him (the philosopher) a Lybian donkey. Said he to them, "Look at the end of the book, wherein it is written: I came not to destroy the Law of Moses nor to add to the Law of Moses, and it is written therein: A daughter does not inherit where there is a son." Said she to him, "Let your light shine forth like a lamp." Said Rabban Gamaliel to him, "A donkey came and knocked the lamp over!" **Shabbos 116a-b**

IV. A Source of Inspiration

A.

מעשה באשה אחת שכנתו של רבן גמליאל שמת בנה והיתה בוכה עליו בלילה שמע רבן גמליאל קולה ובכה כנגדה עד שנשרו ריסי עיניו למחר הכירו בו תלמידיו והוציאו משכונתו. סנהדרין קד:

It happened that the child of a neighbor of Rabban Gamliel died, and she was weeping for him at night. Rabban Gamliel, on hearing her, wept in sympathy with her, until his eyelashes fell out. On the morrow, his disciples discerned this and removed her from his neighborhood. **Sanhedrin 104b**

B.

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק שהיו מסובין בבית המשתה בנו של רבן גמליאל והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם נתן הכוס לר' אליעזר ולא נטלו נתנו לר' יהושע וקיבלו אמר לו רבי אליעזר מה זה יהושע אנו יושבין ורבן גמליאל עומד ומשקה עלינו אמר ליה מצינו גדול ממנו ששמש אברהם גדול הדור היה וכתוב בו והוא עומד עליהם. קידושין לב:

It once happened that Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua and Rabbi Tzadok were reclining at a banquet of Rabban Gamliel's son, while Rabban Gamliel was standing over them and serving drink. On his offering a cup to Rabbi Eliezer, he did not accept it; but when he offered it to Rabbi Yehoshua, he did. Said Rabbi Eliezer to him, "What is this, Yehoshua; we are sitting, while Rabban Gamliel is standing over us and serving drink!" "We find that even greater than he acted as waiter," he replied, "Avrohom was the greatest man of his age, yet it is written of him: And he stood over them." **Kiddushin 32b**

C.

דר' גמליאל ורבי יהושע הוו אזלי בספינתא בהדי דר' גמליאל הוה פיתא בהדי רבי יהושע הוה פיתא וסולתא שלים פיתיה דר' גמליאל סמך אסולתיה דרבי יהושע אמר ליה מי הוה ידעת דהוה לך עכובא כולי האי דאיתית סולתא אמר ליה כוכב אחד לשבעים שנה עולה ומתעה את הספינות ואמרתי שמא יעלה ויתעה אותנו אמר ליה כל כך בידך ואתה עולה בספינה א"ל עד שאתה תמה עלי תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגדא שיודעין לשער כמה טפות יש בים ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש נתן דעתו להושיבם בראש כשעלה שלח להם ולא באו חזר ושלח ובאו אמר להם כמדומין אתם ששוררה אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם שנאמר וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה. הוריות י.:-

Rabban Gamliel and Rabbi Yehoshua once travelled on board a ship. Rabban Gamliel had with him some bread only, while Rabbi Yehoshua had with him bread and flour. When Rabban Gamliel's bread was consumed he depended on Rabbi Yehoshua's flour. "Did you know," the former asked him, "that we should be so much delayed that you brought flour with you?" The latter answered him, "A certain star rises once in seventy years and leads the sailors astray, and I suspected it might rise and lead us astray." "You possess so much knowledge", the former said to him, "and yet must travel on board a ship!" The other replied, "Rather than be surprised at me, marvel at two disciples you have on land, Rabbi Elazar Chisma and Rabbi Yochanan ben Gudgada, who are able to calculate how many drops there are in the sea, and yet have neither bread to eat nor clothing to put on." He decided to appoint them as supervisors, and when he landed he sent for them but they did not come. He sent for them a second time and when they came he said to them, "Do you imagine that I offer you rulership? It is servitude that I offer you; as it is said, 'And they spoke to him saying: If you will be a servant unto this people this day (Kings I 12:7).'" **Horios 10a-b**

D.

ת"ר מעשה שחלה בנו של ר"ג שגר שני ת"ח אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעלייה ובקש עליו רחמים בירידתו אמר להם לכו שחלצתו חמה אמרו לו וכי נביא אתה אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם שגורה תפלתי בפי יודע אנכי שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף ישבו וכתבו וכווננו אותה שעה וכשבאו אצל ר"ג אמר להן העבודה לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות. ברכות לד:

Our Rabbis taught: Once the son of Rabban Gamliel fell ill. He sent two scholars to Rabbi Chanina ben Dosa to ask him to pray for him. When he saw them he went up to an upper chamber and prayed for him. When he came down he said to them, "Go, the fever has left him." They said to him, "Are you a prophet?" He replied, "I am neither a prophet nor the son of a prophet, but I learned this from experience. If my prayer is fluent in my mouth, I know that it is accepted: but if not, I know that it is rejected." They sat down and made a note of the exact moment. When they came to Rabban Gamliel, he said to them, "By the Temple service! You have not been a moment too soon or too late, but so it happened; at that very moment the fever left him and he asked for water to drink."

Berachos 34b

V. Rabban Gamliel HaNasi

A.

ת"ר מעשה בתלמיד אחד שבא לפני ר' יהושע א"ל תפלת ערבית רשות או חובה אמר ליה רשות בא לפני רבן גמליאל א"ל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל חובה א"ל והלא ר' יהושע אמר לי רשות א"ל המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש כשנכנסו בעלי תריסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה א"ל רבן גמליאל חובה אמר להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שחולק בדבר זה אמר ליה ר' יהושע לאו א"ל והלא משמך אמרו לי רשות אמר ליה יהושע עמוד על רגליך ויעידו כך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי היה רבן גמליאל יושב ודורש ור' יהושע עומד על רגליו עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמד אמרי עד כמה נצעריה וניזיל בר"ה אשתקד צעריה בבכורות במעשה דר' צדוק צעריה הכא נמי צעריה תא ונעבריה מאן נוקים ליה נוקמיה לרבי יהושע בעל מעשה הוא נוקמיה לר' עקיבא דילמא עניש ליה דלית ליה זכות אבות אלא נוקמיה לר' אלעזר בן עזריה דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא הוא חכם דאי מקשי ליה מפרק ליה והוא עשיר דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא אזל ופלח והוא עשירי לעזרא דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה אתו ואמרו ליה ניחא למר דליהוי ריש מתיבתא אמר להו איזיל ואימליך באינשי ביתי אזל ואמליך בדביתו אמרה ליה דלמא מעברין לך אמר להו לשתמש אינש יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר אמרה ליה לית לך חירותא ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא היינו דקאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא בן שבעים שנה תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס שהיה ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי א"ר יוחנן פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן חד אמר אתוספו ארבע מאה ספסלי וחד אמר שבע מאה ספסלי הוה קא חלשא דעתיה דר"ג אמר דלמא ח"ו מנעתי תורה מישראל אחזו ליה בחלמיה חצבי חיורי דמליין קטמא ולא היא ההיא ליתובי דעתיה הוא דאחזו ליה תנא עדיות בו ביום נשנית וכל היכא דאמרינן בו ביום ההוא יומא הוה ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פירשוהו ואף ר"ג לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת דתנן בו ביום בא יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל א"ל ר"ג אסור אתה לבא בקהל א"ל ר' יהושע מותר אתה לבא בקהל א"ל ר"ג הלא כבר נאמר לא יבא עמוני ומואבי בקהל ד' א"ל ר' יהושע וכי עמון ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כאביר יושבים וכל דפריש מרובא פריש אמר לו ר"ג והלא כבר נאמר ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון נאם ד' וכבר שבו אמר לו ר' יהושע והלא כבר נאמר ושבותי את שבות עמי ישראל ועדיין לא שבו מיד התירוהו לבא בקהל א"ל ר"ג הואיל והכי הוה איזיל ואפייסיה לר' יהושע כי מטא לביתיה חזינהו לאשיתא דביתיה דמשחרן א"ל מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה א"ל אוי לו לדור שאתה פרנסו שאי אתה יודע בצערן של ת"ח כמה הם מתפרנסים וכמה הם נזונים אמר לו נעניתי לך מחול לי לא אשגח ביה עשה בשביל כבוד אבא פייס אמרו מאן ניזיל ולימא להו לרבנן אמר להו ההוא כובס אנא אזילנא שלח להו ר' יהושע לבי מדרשא מאן דלביש מדא ילבש מדא ומאן דלא לביש מדא יימר ליה למאן דלביש מדא שלח מדך ואנא אלבשיה אמר להו ר"ע לרבנן טרוקו גלי דלא ליתו עבדי דר"ג ולצערו לרבנן א"ר יהושע מוטב דאיקום ואיזיל אנא לגבייהו אתא טרף אבבא א"ל מזה בן מזה יזה ושאינו לא

מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה מימיך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל ר"ע רבי יהושע נתפייסת כלום עשינו אלא בשביל כבודך למחר אני ואתה נשכים לפתחו אמרי היכי נעביד נעבריה גמירי מעלין בקדש ואין מורידין נדרוש מר חדא שבתא ומר חדא שבתא אתי לקנאווי אלא לדרוש ר"ג תלתא שבתי וראב"ע חדא שבתא והיינו דאמר מר שבת של מי היתה של ראב"ע היתה ואותו תלמיד ר' שמעון בן יוחאי הוה. ברכות כז:

It is related that a certain disciple came before Rabbi Yehoshua and asked him, "Is the evening tefillah (prayer) compulsory or optional?" He replied, "It is optional." He then came before Rabban Gamliel and asked him, "Is the evening Tefillah compulsory or optional?" He replied, "It is compulsory." "But," he said, "did not R. Yehoshua tell me that it is optional?" He said, "Wait till the shield bearers (scholars) enter the Bais ha-Midrash." When the shield bearers (scholars) came in, the questioner rose and inquired, "Is the evening tefillah compulsory or optional?" Rabban Gamliel replied, "It is compulsory." Said Rabban Gamliel to the Sages, "Is there anyone who disputes this?" Rabbi Yehoshua replied to him, "No." He said to him, "Did they not report you to me as saying that it is optional?" He then went on, "Yehoshua, stand up and let them testify against you!" Rabbi Yehoshua stood up and said, "Were I alive and he (the witness) dead, the living could contradict the dead. But now that he is alive and I am alive, can the living contradict the living?" Rabban Gamliel remained sitting and expounding and Rabbi Yehoshua remained standing, until all the people there began to shout and say to Chuzpith the Turgeman (the one who explained the words of Rabban Gamliel to the assembled), "Stop!" and he stopped. They then said, "How long is he (Rabban Gamliel) to go on insulting him (Rabbi Yehoshua)? On New Year last year he insulted him; he insulted him in the matter of the firstborn in the affair of Rabbi Tzadok; now he insults him again! Come, let us depose him! Whom shall we appoint instead? We can hardly appoint Rabbi Yehoshua, because he is one of the parties involved. We can hardly appoint Rabbi Akiva because perhaps Rabban Gamliel will bring a curse on him because he has no ancestral merit. Let us then appoint Rabbi Elazar Ben Azariah, who is wise and rich and the tenth in descent from Ezra. He is wise, so that if anyone puts a question to him he will be able to answer it. He is rich, so that if occasion arises for paying court to Caesar he will be able to do so. He is tenth in descent from Ezra, so that he has ancestral merit and he (Rabban Gamliel) cannot bring a curse on him." They went and said to him, "Will your honor consent to become head of the Yeshivah?" He replied, "I will go and consult the members of my family." He went and consulted his wife. She said to him, "Perhaps they will depose you later on." He replied to her, "[There is a proverb:] Let a man use a cup of honor for one day even if it be broken the next." She said to him, "You have no white hair." He was eighteen years old that day, and a miracle was wrought for him and eighteen rows of hair turned white. That is why R. Elazar B. Azariah said, "Behold I am about seventy years old", and he did not say [simply] seventy years old.

A Tanna taught: On that day the doorkeeper was removed and permission was given to [all] the disciples to enter. For Rabban Gamliel had issued a proclamation [saying], "No disciple whose character does not correspond to his exterior may enter the Bais ha-Midrash." On that day many benches were added. R. Yochanan said, "There is a difference of opinion on this matter between Abba Yosef ben Dosetai and the Rabbis. One [authority] says that four hundred benches were added, and the other says seven hundred." Rabban Gamliel became alarmed and said, "Perhaps, G-d forbid, I withheld Torah from Israel!" He was shown in his dream white casks full of ashes. This, however, really meant nothing; he was only shown this to appease him.

A Tanna taught: Eduyyos was formulated on that day - and wherever the expression "on that day" is used, it refers to the day [that Rabbi Elazar ben Azariah was appointed]. There was no halacha about which any doubt had previously existed in the Bais ha-Midrash which was not fully elucidated [on that day]. Rabban Gamliel also did not absent himself from the Bais ha-Midrash a single hour, as we have learnt: On that day Yehudah, an Ammonite proselyte, came before them in the Bais ha-Midrash. He said to them, "Am I permitted to enter the assembly (get married with a Jewish woman)?" Rabbi Yehoshua said to him, "You are permitted to enter the congregation." Said Rabban Gamliel to him, "Is it not already laid down: An Ammonite or a Moabite shall not enter into the assembly of the L-rd (Deuteronomy 23:4)?" Rabbi Yehoshua replied to him, "Do Ammon and Moab still reside in their original homes? Sancherib king of Assyria long ago went up and mixed up all the nations, as it says: I have removed the bounds of the peoples and have robbed their treasures and have brought down as one mighty their inhabitants (Isaiah 10:13); and whatever strays (from a group) is assumed to belong to the larger section of the group." Said Rabban Gamliel to him, "But has it not been said: But afterward I will bring back the captivity of the children of Ammon, saith the L-rd (Jeremiah 49:6), so that they have already returned?" To which Rabbi Yehoshua replied, "And has it not been said: And I will turn the captivity of My people Israel (Amos 9:14), and they have not yet returned?" Forthwith they permitted him to enter the congregation. Rabban Gamliel thereupon said, "This being the case, I will go and apologize to Rabbi Yehoshua." When he reached his house he saw that the walls were black. He said to him, "From the walls of your house it is apparent that you are a charcoal burner (or blacksmith)." He replied, "Alas for the generation of which you are the leader, seeing that you know nothing of the troubles of the scholars and their struggles to support and sustain themselves!" He said to him, "I apologize, forgive me." He paid no attention to him. "Do it," he said, "out of respect for my father." He then became reconciled to him. They said, "Who will go and tell the Rabbis?" A certain fuller said to them, "I will go." Rabbi Yehoshua sent a message to the Bais ha-Midrash saying, "Let him who is accustomed to wear the robe wear it. Shall he who is not accustomed to wear the robe say to him who is accustomed to wear it, 'Take off your robe and I will put it on?'"

Said Rabbi Akiba to the Rabbis, "Lock the doors so that the servants of Rabban Gamliel should not come and upset the Rabbis." Said Rabbi Yehoshua, "I had better get up and go to them." He came and knocked at the door. He said to them, "Let the sprinkler son of a sprinkler sprinkle; shall he who is neither a sprinkler nor the son of a sprinkler say to a sprinkler son of a sprinkler, 'Your water is cave water and your ashes are oven ashes?'" Said Rabbi Akiba to him, "Rabbi Yehoshua, you have received your apology, have we done anything except out of regard for your honour? Tomorrow morning you and I will rise early to his door." They said, "How shall we do? Shall we depose him (R. Eleazar B. Azariah)? We have a rule that we may raise an object to higher level of sanctity but must not degrade it to a lower level. If we let one Master preach on one Sabbath and one on the next, this will cause jealousy. Let therefore Rabban Gamliel preach three Sabbaths and Rabbi Elazar ben Azariah one Sabbath." And it is in reference to this that a Master said: Whose Sabbath was it? It was the Sabbath of Rabbi Elazar ben Azariah. And that disciple was Rabbi Shimon ben Yochai. **Berachos 27B**

B.

ומעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מהו א"ל רשות בא ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא רבי יהושע אמר לי רשות א"ל למחר כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת למחר עמד אותו תלמיד ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא ר' יהושע אמר לי רשות אמר ר"ג לר' יהושע את הוא אומר רשות א"ל לאו א"ל עמוד על רגליך ויעידו בך והיה ר"ג יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שריננו כל העם ואמרו לרבי חוצפית המתורגמן הפטר את העם אמרו לרבי זינן החזן אמור התחיל ואמר התחילו כל העם ועמדו על רגליהם ואמרו לו כי על מי לא עברה רעתך תמיד הלכו ומינו את ראב"ע בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות והיה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה וכי מה היתה יתידתו של ראב"ע שהיה דור עשירי לעזרא וכמה ספסלין היו שם רבי יעקב בר ססי אמר שמונים ספסלין היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדים לאחורי הגדר רבי יוסי ב"ר אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדים לאחורי הגדר כיי דתנינן תמן ביום שהושיבו את ראב"ע בישיבה תמן תנינן זה מדרש דרש ראב"ע לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשויין שורות שורות ככרם מיד הלך לו ר"ג אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו אזל גבי רבי יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין א"ל אילין את חיי א"ל ועד כדון את בעי מודעי אוי לו לדור שאתה פרנסו א"ל נעניתי לך ושלהון גבי ראב"ע חד קצר ואית דמרינן ר"ע הוה א"ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל נתרציתם אני ואתם נשכים לפתחו של ר"ג אעפ"כ לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין. ירושלמי ברכות ד:א

There was an incident with a disciple who came and asked Rabbi Yehoshua, "What is the status of the tephilla (prayer) of the evening?" He replied, "It is optional." He came and asked Rabban Gamliel, "What is the status of the evening tephilla (prayer)?" He replied, "It is compulsory." He (the disciple) said, "But Rabbi Yehoshua told me that it is optional." He replied, "Tomorrow when I come to the meeting house, stand and ask for

clarification of the halacha." The next day, that disciple stood up and asked Rabban Gamliel, "Is the tephilla of the evening optional or compulsory?" He (Rabban Gamliel) answered, "Compulsory". He (the disciple) replied, "But Rabbi Yehoshua told me that it is optional." Rabban Gamliel asked Rabbi Yehoshua, "Did you say that it is optional?" He replied, "No." "Stand on your feet," he said, "and they will testify against you." Rabban Gamliel sat and delivered a discourse while Rabbi Yehoshua was standing on his feet. [The situation remained so] until the people started murmuring and told Rabbi Chutzpis the Meturgamin (the one appointed to explain the discourse to the assembled), "Dismiss the people." They said to Rabbi Zinun the caretaker, "Tell him (Rabban Gamliel) that he is no longer acceptable to remain in his position." He began to tell him. All the people stood on their feet and told him (Rabban Gamliel), "On whom hasn't your wickedness constantly passed? (Nahum 3:19)" They went and appointed Rabbi Elazar ben Azariah in [the capacity of head of] the Yeshivah. He was sixteen years old and his head became full of white hair.

Rabbi Akiva was sitting in pain and said, "Not that he is a greater Torah scholar than I, but rather that he is much more a descendant of great men than I. Fortunate is the person that has a peg to hang on." What was the "peg" of Rabbi Elazar ben Azaria? He was the tenth generation from Ezra.

How many benches were there? Rabbi Yaakov ben Sissi said that there were eighty benches [full] of scholars besides those [scholars] that were standing behind the fence. Rabbi Yosi ben Avun said that there were three hundred benches [full of scholars] besides those [scholars] that were standing behind the fence.

[This incident is alluded to] in a Mishna we learned there (Zevachim 11b), "On the day that they appointed Rabbi Elazar ben Azariah to the position [of Rosh Yeshiva]." [His position as Rosh Yeshiva is also alluded to] in a Mishna we learned there (in Kesuvos 49a), "This was the discourse that Rabbi Elazar ben Azaria expounded in the presence of the sages in the 'vineyard' of Yavneh." Was there a vineyard there [in Yavneh]? Rather, this refers to the sages that were positioned row upon row like a vineyard.

Without delay, Rabban Gamliel went to each one in his home to appease them. When he went to the home of Rabbi Yehoshua, he found him making needles. He said to him, "Is this how you make your living?" "You should have known this already," he replied. "Woe is the generation that you are its leader." He (Rabban Gamliel) said to him, "I have replied [to your wishes and have already asked forgiveness]." They sent a fuller to Rabbi Elazar ben Azariah (some say that it was Rabbi Akiva himself that went to tell the Bais HaMidrash). He said to them, "Let he who is a sprinkler the son of a sprinkler sprinkle. Should he who is neither a sprinkler nor the son of a sprinkler tell the sprinkler the son of a sprinkler that your water is cave water and your ashes are oven ashes?" [He replied to Rabbi Yehoshua,] "You've received an apology? You and I will arise and go to the entrance of Rabban Gamliel." Even so, they did not lower him (Rabbi Elazar ben Azariah) from his position but rather they appointed him to be Av Bais Din (head of the Rabbinical Court). **Yerushalmi Berochos 4:1**

C.

באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובליל עיבורו לא נראה וקיבלן ר"ג אמר רבי דוסא בן הורכנס עדי שקר הן היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר כריסה בין שיניה אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך שלח לו ר"ג גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום"כ שחל להיות בחשבונך הלך ומצאו ר"ע מיצר אמר לו יש לי ללמוד שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר אלה מועדי ד' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו בא לו אצל ר' דוסא בן הורכנס אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של ר"ג צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות בחשבוננו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי שקבלת את דברי ראש השנה כה.

On another occasion two witnesses came and said, "We saw it (the new moon) at its proper time," but on the night [after] which should have been the new moon it was not seen, and Rabban Gamliel accepted their evidence. Rabbi Dosa ben Harkinas said, "They are false witnesses. How can men testify that a woman has born a child when on the next day we see her stomach still swollen?" Said Rabbi Yehoshua to him, "I see [merit in] your argument." Thereupon Rabban Gamliel sent to him to say, "I enjoin upon you to appear before me with your staff and your money on the day which according to your reckoning should be the Day of Atonement." Rabbi Akiva went and found him in great distress. He said to him, "I can bring proof that whatever Rabban Gamaliel has done is valid, because it says: These are the appointed seasons of the Lord, Holy convocations, which you shall proclaim in their appointed seasons (Leviticus 23:4), whether they are proclaimed at their proper time or not at their proper time, I have no appointed seasons save these." He then went to Rabbi Dosa ben Harkinas, who said to him, "If we call in question the Bais Din of Rabban Gamliel, we must call in question the decisions of every Bais Din which has existed since the days of Moses up to the present time. For it says: Then went up Moses and Aaron, Nadav and Avihu and seventy of the elders of Israel (Exodus 24:9). Why were not the names of the elders mentioned? To show that every group of three which has acted as a Bais Din over Israel is on a level with the Bais Din of Moses." He thereupon took his staff and his money and went to Yavneh to Rabban Gamliel on the day on which the Day of Atonement fell according to his reckoning. Rabban Gamliel rose and kissed him on his head and said to him, "Come in peace, my teacher and my disciple - my teacher in wisdom and my disciple because you have accepted my decision." **Rosh Hashana 25a**

D.

אמר להן לבני גדול אני צריך נכנס רבן גמליאל אצלו ומסר לו סדרי נשיאות אמר לו בני נהוג נשיאותך ברמים זרוק מרה בתלמידים איני והא כתיב ואת יראי ד' יכבד ואמר מר זה יהושפט מלך יהודה כשהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקרא לו רבי רבי מרי מרי לא קשיא הא בצינעא הא בפרהסיא. כתובות קג:

"I desire the presence of my elder son," he (Rabbi Yehudah Hanasi) announced. When Rabban Gamaliel entered he entrusted him with the traditions and regulations of the Patriarchate. "My son," he said to him, "conduct your patriarchate with men of high standing, and cast bile (fear) among the students." **Kesubos 103b**

VI. The Death of Rabban Gamliel

A.

ואף ר"ג היה בא בספינה עמד עליו נחשול לטבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מזעפו אימא שלום דביתו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתייה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה. בבא מציעא נט.

Rabban Gamliel, too, was traveling in a ship when a huge wave arose to drown him. "It appears to me," he reflected, "that this is on account of none other but Rabbi Eliezer ben Hyrkanus." Thereupon he arose and exclaimed, "Sovereign of the Universe! You know full well that I have not acted for my honor, nor for the honor of my paternal house, but for Thine, so that strife may not multiply in Israel!" At that, the raging sea subsided.

Ima Shalom was Rabbi Eliezer's wife, and sister to Rabban Gamliel. From the time of this incident onwards she did not permit him to fall on his face. Now a certain day happened to be New Moon, but she mistook a full month for a defective one. Others say, a poor man came and stood at the door, and she took out some bread to him. She found him fallen on his face. "Arise," she cried out to him, "you have slain my brother." In the meanwhile an announcement was made from the house of Rabban Gamliel that he had died. "How do you know it?" he questioned her. "I have this tradition from my grandfather's house: All gates are locked, excepting the gates of wounded feelings." **Bava Metziah 59b**

B.

כשחרש טורנוסרופוס הרשע את ההיכל נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה בא אדון אחד ועמד בבית המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש בעל החוטם מתבקש שמע רבן גמליאל אזל טשא מינייהו אזל לגביה בצנעא א"ל אי מצילנא לך מייתית לי לעלמא דאתי א"ל הן א"ל אשתבע לי אשתבע ליה סליק לאיגרא נפיל ומית וגמירי דכי גזרי גזירתא ומית חד מינייהו מבטלי לגזרתייהו יצתה בת קול ואמרה אדון זה מזומן לחיי העולם הבא. תענית כט.

When Turnus Rufus the wicked plowed the site of the Temple, Rabban Gamliel was condemned to death. A high officer came and stood up in the Bais-Hamidrash and called out, "The Nose-man (Nasei) is wanted, the Nose-man is wanted." When Rabban Gamaliel heard this, he hid himself. Thereupon the officer went up secretly to him and said, "If I save you will you bring me into the world to come?" He replied, "Yes." He then asked him, "Will you swear it unto me?" And the latter took an oath. The officer then mounted the roof and threw himself down and died. Now there was a tradition that when a decree is made and one of their own dies, then that decree is annulled. Thereupon a Voice from Heaven was heard declaring, "This high officer is destined to enter the world the come." **Taanis 29a**